

Commissie voor de
milieueffectrapportage

Ontgrondingenbeleid provincie Gelderland

Advies over reikwijdte en detailniveau van het milieueffectrapport

1 Advies voor de inhoud van het MER

De provincie Gelderland wil haar ontgrondingenbeleid actualiseren voor primaire ontgrondingen.¹ Het huidige Gelderse beleid uit 2006 sluit namelijk niet meer aan op de huidige wettelijke context en de toegenomen ruimedruk, terwijl de vraag hoog blijft naar bouwgrondstoffen (zoals zand, klei en grind).

De actualisatie van het ontgrondingenbeleid wordt op hoofdlijnen vastgelegd in de omgevingsvisie. De uitwerking van het geactualiseerde beleid wordt opgenomen in het Gelders programma Gezonde en Veilige Leefomgeving (PGVL) (zie figuur 1). Voor het besluit over de actualisatie van het Gelderse ontgrondingenbeleid wordt een milieueffectrapport (MER) opgesteld. Gedeputeerde Staten van Gelderland heeft de Commissie voor de milieueffectrapportage (hierna: de Commissie) gevraagd te adviseren over de inhoud van het op te stellen MER.

Essentiële informatie voor het MER

Neem in het MER in elk geval alle informatie op die nodig is om te voldoen aan de inhoudsvereisten voor een MER². In aanvulling op de aanpak die door de provincie is voorgesteld in de Notitie Reikwijdte en Detailniveau (NRD)³, beschouwt de Commissie de volgende punten als essentiële informatie in het MER. Dat wil zeggen dat voor het meewegen van het milieubelang in het besluit over de actualisatie van het ontgrondingenbeleid het MER ook onderstaande informatie moet bevatten:

- **Duidelijke doelen:** Concretiseer de doelen van de actualisatie van het ontgrondingenbeleid. Onderbouw de afbakening tot grootschalige primaire ontgrondingen. Gebruik het mer-proces om verdere invulling te geven aan het afwegingskader en het 'redelijk aandeel' dat de provincie wil bijdragen aan de (landelijke) vraag naar bouwgrondstoffen te concretiseren.
- **Bouwstenen en alternatieven:** Neem de bouwsteen 'duurzaamheid en maatschappelijke meerwaarde' alsnog op in de vorming van de alternatieven. Geef daarnaast meer invulling aan 'sturing' en geef een andere invulling aan 'locatie' in de alternatieven. Dit kan door de alternatieven te baseren op (1) hoeveelheden, (2) het uitsluiten van gebieden met hoge kwaliteiten én het aanwijzen van kansrijke zoekgebieden, en (3) sturingsfilosofieën voor maatschappelijke meerwaarde.
- **Referentiesituatie en milieueffecten:** Vergelijk de milieueffecten van de actualisatie van het ontgrondingenbeleid met de huidige situatie én de situatie waarin het huidige beleid blijft gelden, inclusief de daarbij verwachte voortzetting van vergunningaanvragen. Ga bij de milieueffecten ook in op de cumulatie van meerdere ontgrondingen in hetzelfde gebied.
- **Monitoring en evaluatie:** Voor het huidige ontgrondingenbeleid heeft geen formele evaluatie plaatsgevonden. Neem in het MER een opzet op om de effecten van de

¹ Primaire ontgrondingen zijn in deze context grootschalige ontgrondingen waarbij de winning van bouwgrondstoffen het hoofddoel zijn. Functionele ontgrondingen vallen buiten de actualisatie van het ontgrondingenbeleid. Dit zijn activiteiten waarbij het hoofddoel niet de ontgraving zelf is, maar wel bouwgrondstoffen vrijkomen. Ook het verondiepen van diepe plassen als gevolg van een ontgraving valt niet onder de actualisatie.

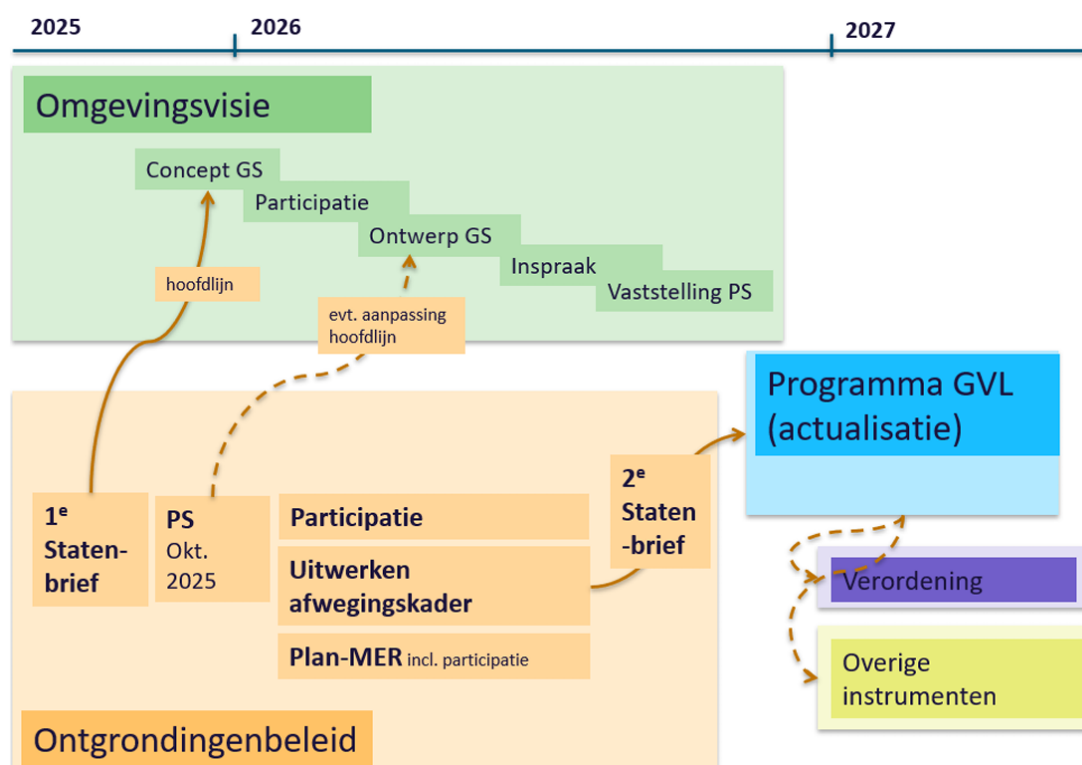
² Deze zijn opgenomen in het Omgevingsbesluit, artikel 11.3 voor plan-MER.

³ Arcadis. April 2026. *Notitie Reikwijdte en Detailniveau Actualisatie Ontgrondingenbeleid Gelderland*.

actualisatie van het ontgrondingenbeleid te monitoren en evalueren. Dit kan als ‘lerende evaluatie’ om gemotiveerd tussentijds bijsturen van het beleid mogelijk te maken.

Besluitvormers en insprekers lezen in de eerste plaats de samenvatting van het MER. Daarom verdient dit onderdeel bijzondere aandacht. De samenvatting moet als zelfstandig document leesbaar zijn en een goede afspiegeling zijn van de inhoud van het MER.

In de volgende hoofdstukken beschrijft de Commissie in meer detail welke informatie het MER moet bevatten. Ze bouwt in haar advies voort op de NRD. Ze herhaalt slechts punten die al in de NRD aan de orde komen als dat voor een goed begrip van het advies nodig is of als ze voorstelt de aanpak op onderdelen aan te passen.

Figuur 1: Schematische weergave van de samenhang tussen de actualisatie(s) van het ontgrondingenbeleid, de omgevingsvisie en het PGVL (bron: NRD).

Aanleiding MER

De provincie Gelderland wil haar ontgrondingenbeleid voor primaire ontgrondingen actualiseren. Deze actualisatie komt op hoofdlijnen in de Omgevingsvisie te staan met een uitwerking in het provinciale Programma Gezonde en Veilige Leefomgeving.

Voor het besluit over de actualisatie van het ontgrondingenbeleid in het Gelders programma Gezonde en Veilige Leefomgeving (PGVL) wordt een plan-MER opgesteld. Dat plan-MER is verplicht omdat het beleid kaderstellend is voor vervolgbesluiten over (primaire) ontgrondingen. Ontgrondingen vallen onder project B1 (turfwinning, groeven en dagbouwminnen) uit bijlage V bij het Omgevingsbesluit. Daarnaast is een plan-MER verplicht als op voorhand niet kan worden uitgesloten dat het programma leidt tot significante effecten op Natura 2000-gebieden en daardoor een Passende beoordeling nodig is.

Rol van de Commissie

De Commissie is onafhankelijk, bij wet ingesteld en adviseert over de inhoud en de kwaliteit van het MER. Zij stelt voor ieder project een werkgroep samen van onafhankelijke deskundigen. Ze schrijft geen milieueffectrapporten, dat doet de initiatiefnemer. Het bevoegd gezag – in dit geval Gedeputeerde Staten van Gelderland – besluit over de actualisatie van het Gelderse ontgrondingenbeleid in het PGVL. Provinciale Staten is bevoegd gezag voor de vernieuwing van de Omgevingsvisie van Gelderland.

De samenstelling en de werkwijze van de werkgroep van de Commissie en verdere projectgegevens staan in bijlage 1 van dit advies. De projectstukken die bij het advies zijn gebruikt staan op de website. Deze zijn te vinden door nummer 4049 op www.commissiemer.nl in te vullen in het zoekvak.

2 Achtergrond, beleid en besluiten

2.1 Achtergrond en aanleiding

In de NRD staat dat het bestaande Gelderse ontgrondingenbeleid (Beleidsplan zand- en kleiwinning 2006) geactualiseerd moet worden omdat (1) het niet meer aansluit op de huidige wettelijke context, (2) de ruimtedruk is toegenomen en (3) er behoefte is aan scherpere sturing en bescherming van gebiedskwaliteiten. De vraag naar bouwstoffen blijft ondertussen bestaan en de interesse neemt toe om in het rivierengebied zand te winnen. Daarnaast kan het mer-proces, zo verwacht de provincie, bijdragen aan het concreter invullen van wat een 'redelijk aandeel' is van de provincie in de levering van bouwgrondstoffen (zie paragraaf 3.1 van dit advies).

In een mondelinge toelichting van de provincie⁴ werd aangegeven dat er geen formele evaluatie van het bestaande ontgrondingenbeleid is geweest. Wel waren er ervaringen met vergunningaanvragen voor nieuwe ontgrondingen waaruit bleek dat meer sturing gewenst was.

De Commissie adviseert de aanleiding voor de actualisatie van het ontgrondingenbeleid in het MER te beschrijven. Ga daarbij in algemene zin in op de ervaringen met het bestaande beleid waaruit blijkt dat actualisatie gewenst is. Geef aan hoe de beschreven aanleiding en de ervaringen met vergunningaanvragen hebben geleid tot de doelen van de actualisatie van het ontgrondingenbeleid (zie paragraaf 3.1 van dit advies).

2.2 Beleidskader en randvoorwaarden

In paragraaf 2.3 van de NRD staat een uitwerking van de relatie van het ontgrondingenbeleid met andere plannen en programma's. Geef in het MER aan welke wet- en regelgeving en welk beleid relevant is voor de actualisatie van het ontgrondingenbeleid (zowel in procedurele als inhoudelijke zin) en of het plan kan voldoen aan de randvoorwaarden die hieruit voortkomen.

⁴ De Commissie bracht op 17 juni 2026 een bezoek aan het provinciehuis van Gelderland in Arnhem voor een startgesprek. Daar kreeg zij uitleg van de provincie en diens adviseur over de voorgenomen actualisatie van het ontgrondingenbeleid en de daarvoor opgestelde NRD.

De Commissie wijst erop dat er veel randvoorwaarden zijn (bijvoorbeeld vanuit Rijksbeleid), waarbij het de vraag is in hoeverre de provincie daar zelf in kan sturen. Beschrijf in het MER, waar relevant, waar dit het geval is. Ga hierbij in ieder geval in op het Rijksbeleid over het zelfvoorzienend zijn van Nederland wat betreft de aanvoer van bouwstoffen. Ga ook in op relevante nieuwe of aanvullende programma's en de eventuele onzekerheden en afstemmingsbehoeften die daaruit voortkomen. De Commissie vraagt daarbij specifieke aandacht voor:

- relevante nationale programma's en beleid die momenteel in ontwikkeling zijn, zoals het Nationaal Programma Bodem, Ondergrond en Grondwater (BOG), het Nationaal Programma Circulaire Economie, het Programma Integraal Riviermanagement (IRM), Ruimte voor de Rivier 2.0, de Programmatische Aanpak Grote Wateren (PAGW) en het Natuurplan;
- relevant provinciaal beleid, zoals voor aanvullende strategische voorraden drinkwater;
- beschermde natuurgebieden (Natura 2000, Natuurnetwerk Nederland), Kaderrichtlijn Water-lichamen en Werelderfgoed en de randvoorwaarden én kansen die daaruit volgen. Voor natuur en waterkwaliteit en -kwantiteit, mede in het licht van te verwachten klimaatveranderingen, bieden ontgrondingen mogelijk ook kansen om deze te versterken of om verdere invulling te geven aan de daarvoor beschreven doelen (zie paragraaf 3.2.2 van dit advies);
- (nationale) maatschappelijke ontwikkelingen die niet te vangen zijn in hard beleid, maar die wél relevant kunnen zijn voor de invulling van 'redelijk aandeel'. Te denken valt aan ontwikkelingen in de gedachte over het beperken van grondstoffen en mogelijke veranderingen in het draagvlak voor ontgronden.

Beschermde gebieden

Paragraaf 2.2.3 van de NRD gaat in op 'te beschermen gebieden' op basis van wettelijke regels, regels in de provinciale verordening of Europees, nationaal, provinciaal of lokaal beleid. Het gaat om (1) aardkundige waarden, (2) archeologisch en cultuurhistorisch erfgoed, (3) grondwaterbescherming, (4) landbouw, (5) landschappelijke kernkwaliteiten, (6) natuur, biodiversiteit en ecologische waarden, (7) paleontologische waarden en (8) een toekomstbestendig riviersysteem. Onder laatstgenoemde vallen onder andere hoogwaterveiligheid, waterkwaliteit, zoetwaterbeschikbaarheid en bevaarbaarheid. Ook zijn in het Besluit kwaliteit leefomgeving reserveringsgebieden aangewezen om de waterveiligheid langs grote rivieren te garanderen. Neem de beschrijving van de te beschermen gebieden over in het MER, inclusief de daarvoor geldende randvoorwaarden.

2.3 Te nemen besluit(en)

De procedure voor de milieueffectrapportage wordt doorlopen voor de actualisatie van het ontgrondingenbeleid dat in hoofdlijnen is opgenomen in de omgevingsvisie en wordt uitgewerkt in het PGVL. Daarnaast worden mogelijk andere besluiten genomen voor de actualisatie van het ontgrondingenbeleid. Geef in het MER een overzicht van de relevante besluiten, wie daarvoor het bevoegde gezag is en wat globaal de planning is.

3 Voorgenomen activiteit en alternatieven

3.1 Doel

In paragraaf 1.2 van de NRD staat het doel beschreven van de actualisatie van het ontgrondingenbeleid. Het doel is een ‘actueel, samenhangend en toekomstbestendig beleidskader’ bieden voor primaire ontgrondingen in Gelderland. Dit beleidskader moet de provincie helpen om richting te geven aan initiatieven die bijdragen aan maatschappelijke opgaven, terwijl de kwaliteiten van de fysieke leefomgeving worden beschermd en waar mogelijk versterkt. Hiervoor is een afwegingskader⁵ ontwikkeld (zie paragraaf 3.1.2) dat ‘richting geeft aan vergunningverlening en uitvoerbaarheid borgt’. Daarnaast moet de actualisatie van het ontgrondingenbeleid invulling geven aan wat de provincie als haar ‘redelijk aandeel’ beschouwt in de (landelijke) behoefte naar zand, klei en grind.

In algemene zin moeten de doelen van de actualisatie van het ontgrondingenbeleid duidelijk worden geformuleerd in het MER. Hieronder gaat de Commissie nader in op de afbakening van de doelen (zie paragraaf 3.1.1 van dit advies), het afwegingskader (zie paragraaf 3.1.2 van dit advies) en de invulling van ‘redelijk aandeel’ (zie paragraaf 3.1.3 van dit advies).

3.1.1 Afbakening

In de NRD staat dat de actualisatie van het ontgrondingenbeleid alleen gaat over grootschalige primaire ontgrondingen. Functionele ontgrondingen (waarbij realisatie van de functie het hoofddoel is waarbij ook bouwgrondstoffen vrijkomen) en het verondiepen van diepe plassen vallen daarmee buiten de beleidsactualisatie. De Commissie adviseert deze afbakening in het MER te onderbouwen én duidelijk te definiëren. Geef daarbij een duidelijke definitie van primaire en functionele ontgrondingen en het verschil daartussen. Ga daarbij ook in op (primaire) ontgrondingen die worden geframed als ‘gebiedsontwikkelingen’. Pas zo nodig de focus van de actualisatie van het ontgrondingenbeleid aan als blijkt dat ook de actualisatie van beleid nodig is voor (een deel van) de functionele ontgrondingen.

Op basis van de NRD is het voor de Commissie onduidelijk of het afwegingskader moet leiden tot het concreter invullen van de definitie van ‘redelijk aandeel’. Daarbinnen is het onduidelijk of deze invulling gaat over alleen maatschappelijke meerwaarde of óók over andere aspecten, zoals maatschappelijk draagvlak. Geef daarom in het MER concreter aan of en hoe de verdere invulling van ‘redelijk aandeel’ onderdeel is van het mer-proces (zie paragraaf 3.1.3). Ga daarbij ook in op de manier waarop evaluatie en monitoring (zie paragraaf 4.7 van dit advies) kunnen bijdragen aan een iteratieve ontwikkeling hiervan.

3.1.2 Afwegingskader

Het te ontwikkelen beleids-/afwegingskader bestaat uit vier “stappen”, namelijk:

- 1) Nut en noodzaak van de ontgroning worden aangetoond.

⁵ Het afwegingskader is in de (concept)omgevingsvisie van Gelderland opgenomen, zie [Vernieuwing omgevingsvisie](#). Deze visie is op het moment van schrijven (juni/juli 2026) nog niet officieel vastgelegd.

- 2) Indien er sprake is van aantasting van bijzondere gebiedskwaliteiten⁶ kan ontgronding plaatsvinden, als de effecten en de mogelijkheid van mitigatie, locatie en compensatie zorgvuldig zijn onderzocht in een milieueffectrapportage en de aantasting op basis daarvan als aanvaardbaar is beoordeeld.
- 3) Er ontstaat maatschappelijke meerwaarde voor het gebied ten gevolge van de ontgronding, de eindinrichting en het (toekomstige) beheer).
- 4) Bij de werkwijze van de exploitatie en eindinrichting wordt gelet op duurzaamheid.

De Commissie wijst erop dat de afbakening tussen stap 2 en stap 3 van het afwegingskader onduidelijk is. Eventuele voordelen voor gebiedskwaliteiten (zoals invulling geven aan natuurdoelen) lijken te ontbreken in stap twee, evenals eventuele synergie-effecten (mogelijkheden om werk met werk te maken). In deze stap kan de versterking van deze voordelen een belangrijke afweging zijn en kan dit doorwerken in locatiekeuzes. Deze aspecten vallen mogelijk onder stap 3. De Commissie adviseert het mer-proces te gebruiken om tot een nadere afbakening van de invulling van de verschillende stappen in het afwegingskader te komen zodat duidelijk(er) wordt hoe deze zich tot elkaar verhouden.

De methodiek van het bepalen van maatschappelijke meerwaarde is nog niet uitgewerkt, aldus de NRD. Het gaat in ieder geval om maatregelen die bijdragen aan de doelen in het gebied die niet al noodzakelijk zijn vanuit het oogpunt van mitigatie of compensatie. Deze maatregelen kunnen gerelateerd zijn aan versterking van de bijzondere gebiedskwaliteiten, maar ook andere doelen, zoals voor economie, energie, recreatie/toerisme en maatschappelijke voorzieningen. De Commissie adviseert om het zoeken naar methoden voor maatschappelijke meerwaarde (inclusief voordelen voor gebiedskwaliteiten en synergievoordelen) onderdeel te maken van de alternatieven in het MER (zie paragraaf 3.2 van dit advies).

De Commissie wijst er daarnaast op dat het beschreven afwegingskader vooral bedoeld is voor de vergunningverlening van individuele projecten. De concrete verbinding met de overkoepelende vraag over proportionaliteit en de invulling van een 'redelijk aandeel' (zie ook hieronder) lijkt te ontbreken. Een manier om hier concreter invulling aan te geven is om in het afwegingskader meer nadruk te leggen op cumulatie in stap twee. Ook kan in stap één een verbinding worden gemaakt naar de bestaande en vergunde ontgrondingen en hoe een nieuwe vergunning daarin past. Door bij elke vergunningsaanvraag de cumulatie van effecten in beeld te brengen, ontstaat meer inzicht in de vraag wanneer de bijdrage van Gelderland onredelijke proporties aanneemt en kan het bevoegd gezag desnoods een grens trekken.

3.1.3 'Redelijk aandeel'

In paragraaf 2.2.1 van de NRD staat dat de provincie haar 'redelijk aandeel' wil leveren aan de (landelijke) vraag naar bouwgrondstoffen. Het bepalen van het 'redelijke aandeel' is vooralsnog niet concreet gemaakt. In de NRD staat dat meerdere manieren denkbaar zijn om dit te bepalen, zoals historische levering, oppervlakte van gebieden met kwetsbare functies en van gebieden met beschikbare bouwgrondstoffen in de bodem binnen Nederland. De Commissie adviseert om de te beschermen gebieden (zie paragraaf 2.2 van dit advies) en de

⁶ Het gaat om aardkundige waarden, archeologische waarden, cultureel erfgoed, grondwaterbescherming ten behoeve van de openbare drinkwatervoorziening, landbouw, landschappelijke kernkwaliteiten, natuur (waaronder biodiversiteit, ecologische waarden en systemen), paleontologische waarden en toekomstbestendig riviersysteem, aldus de NRD.

kwaliteiten daarvan onderdeel te laten zijn van het bepalen van het 'redelijk aandeel' (proportionaliteit).

De Commissie wijst erop dat het MER een uitgelezen mogelijkheid biedt om met het alternatievenonderzoek proportionaliteit concreet, inzichtelijk en hanteerbaar te maken (zie paragraaf 3.2.2). Ook biedt het MER een mogelijkheid om daarbij een balans te vinden tussen bijdragen aan de (nationale) behoefte aan bouwgrondstoffen en de bescherming van gebiedskwaliteiten. Hoewel dit gaat om een politieke weging, kan het MER namelijk bijdragen aan een feitenbasis waarop deze weging kan worden gebaseerd. De Commissie geeft daarom de volgende mogelijke manieren in overweging voor het definiëren van 'redelijk aandeel':

- hanteren van principes voor zuinig en circulair gebruik, waardoor mogelijk een geringer volume gevraagd wordt en daardoor ook minder snel als onredelijk gezien wordt, omdat het niet verspild wordt;
- 'redelijkheid' verbinden aan het totaal aan effecten in verbinding met andere provinciale belangen en wettelijke verplichtingen. Bij inbreuk daarvan kan een voorstel als onredelijk worden gezien;
- het volume dat als 'redelijk' wordt gezien verbinden aan de mate van maatschappelijke meerwaarde. Zo kan meer maatschappelijke meerwaarde leiden tot een hoger volume dat als redelijk wordt beschouwd;
- cumulatie van meerdere ontgrondingslocaties meenemen in de afweging van (on)redelijkheid. Als de maatschappelijke meerwaarde afneemt door het toenemend aantal ontgrondingslocaties, dan kan dat het gevoel van (on)redelijkheid beïnvloeden;
- het betrekken van lokale effecten die kunnen leiden tot (het gevoel van) onredelijkheid naast de hiervoor genoemde cumulatie. De Commissie denkt hier bijvoorbeeld aan effecten op de grondprijs of de landbouwstructuur;
- het ontzien van gebieden met hoge waarden óf zoekgebieden aan te wijzen waarbinnen winning mogelijk is (zie ook paragraaf 3.2.2 van dit advies).

3.2 Bouwstenen en alternatieven

3.2.1 Bouwstenen

In hoofdstuk 3 van de NRD staan de drie bouwstenen beschreven die bijdragen aan de te onderzoeken alternatieven. Het gaat om de bouwstenen: hoeveelheid grondstoffen ('redelijk aandeel'), locatiekeuze (rivierengebied of binnenland) en sturing door de provincie. Ook zijn er drie bouwstenen afgefallen: grondstof, te beschermen gebiedskwaliteiten en duurzaamheid/maatschappelijke meerwaarde.

Bouwsteen: maatschappelijke meerwaarde

In de NRD staat dat de mate waarin duurzaamheid en maatschappelijke meerwaarde expliciet worden ingevuld is afgefallen als bouwsteen voor de te onderzoeken alternatieven. De Commissie adviseert om deze bouwsteen wel mee te nemen in de vorming van de alternatieven. Deze bouwsteen kan immers ook gebruikt worden om invulling te geven aan de sturingsopgave van de provincie. Het MER wordt zo daadwerkelijk benut als 'vrije denkruimte' om mogelijke beleidskansen te verkennen.

De maatschappelijke meerwaarde kan liggen op verschillende terreinen die te maken hebben met toegankelijkheid, inrichting en aansluiting. Te denken valt aan meerwaarde voor natuur, voor recreatie, voor waterbeheer, of in een bijdrage aan een gebiedsfonds. Het is nodig om die meerwaarde in juridische termen te definiëren en te omschrijven. Zo is de meerwaarde te vinden door middel van een eisenpakket, via een participatieproces of door middel van ontwerpstudies. De provincie kan op verschillende manieren sturen door te dwingen met omgevingsnormen, procesvereisten te stellen, of te inspireren. Het MER biedt een mogelijkheid om te laten zien wat qua milieueffecten het meeste zal opleveren. De Commissie adviseert daarom om maatschappelijke meerwaarde (inclusief duurzaamheid) onderdeel te laten zijn van de vorming van de alternatieven. Daarbij is een helder onderscheid tussen maatschappelijke meerwaarden en ruimtelijke kwaliteit vereist (zie paragraaf 4.6 van dit advies).

3.2.2 Alternatieven

Op basis van twee van de drie bouwstenen (hoeveelheid en locatie) zijn zes alternatieven beschreven in de NRD. Het gaat om een lage, middel en hoge hoeveelheid zandwinning in het rivierengebied of in het binnenland. De bouwsteen 'sturing door de provincie' lijkt niet meegenomen in deze alternatieven. Naast de extra bouwstenen om tot alternatieven te komen (zie paragraaf 3.2.1 van dit advies) heeft de Commissie de volgende opmerkingen over de alternatieven:

- Naast alternatieven op basis van hoeveelheden kan ook de snelheid van het winnen van deze bouwstoffen een relevante bouwsteen zijn voor (het gevoel van) onredelijkheid. Door dit in de alternatieven op te nemen kan daarmee verder invulling worden gegeven aan cumulatie van meerdere ontgroningen in hetzelfde gebied.
- De locatiealternatieven 'rivierengebied' en 'binnenland' zijn volgens de Commissie te abstract ingestoken. Zij wijst erop dat het bij ontgroningen en het voldoen aan de vraag zeer onwaarschijnlijk is dat een keuze tussen deze gebieden op deze manier gemaakt kan worden en dat ontgroningen in het rivierengebied én het binnenland nodig zullen zijn. Er is namelijk geen evenwaardigheid tussen de gebieden om de doelen te halen voor bouwgrondstoffen. Een combinatie van binnen- en buitendijks met daarin schuifruimte lijkt daarom kansrijker.
- Het MER biedt een uitgelezen mogelijkheid om te verkennen wat eventuele uitsluitingsgebieden en zoekgebieden kunnen opleveren voor het totaal aan milieueffecten. In het alternatievenonderzoek kan dan met verschillende sturingsmogelijkheden worden vergeleken wat dit betekent voor het milieu/leefomgeving. De Commissie benadrukt dat dan eerst een overzicht moet worden gemaakt van gebieden waar ontgroningen niet kunnen worden toegestaan. Zij denkt daarbij aan binnendijkse Natura 2000-gebieden, Werelderfgoed en grondwaterbeschermingsgebieden. Vervolgens blijven gebieden over die meer of minder kansrijk zijn vanuit de bijbehorende milieueffecten. Dit kan dan met kaartmateriaal in beeld worden gebracht. In dit kader vraagt de Commissie aandacht voor:
 - o mogelijke winning boven het grondwatersysteem. De Commissie wijst erop dat vooral in de hoge gebieden van de Veluwe er mogelijk boven het grondwater aanzienlijke hoeveelheden zand en/of klei te winnen zijn. Dergelijke winning zou betekenen dat die het watersysteem niet (nadelig) beïnvloeden. De Commissie adviseert daarom om de hoeveelheden, technische voor- en nadelen en effecten hiervan te verkennen als mogelijk kansrijk gebied;

- o verondieping van diepe plassen. In de NRD staat dat het verondiepen van diepe plassen buiten de beleidsactualisatie valt. De Commissie wijst erop dat verondieping niet direct onderdeel hoeft uit te maken van een herinrichting. Het kan ook in een later stadium alsnog vormgegeven worden. De Commissie adviseert daarom om niet alleen over verondieping te spreken, maar ook over ‘verondiepbaarheid’ en dit mee te nemen in de zoektocht naar eventuele uitsluitingsgebieden en zoekgebieden.

De Commissie adviseert om (mede) op basis van bovenstaande opmerkingen de alternatieven te baseren op de volgende drie dimensies:

- (1) **Hoeveelheden:** Ga hierbij niet alleen in op verschillende volumes zoals voorgesteld in de NRD, maar ook op volumes te winnen grondstof per tijdvak.
- (2) **Het uitsluiten van gebieden met hoge kwaliteiten én het aanwijzen van kansrijke zoekgebieden:** Bij het uitsluiten van gebieden en het aanwijzen van kansrijke zoekgebieden kan geschoven worden tussen wat als beschermde gebiedskwaliteiten worden aangemerkt én hoe deze worden beschermd. Dit kan concreet vorm krijgen in milieuthematische alternatieven waarmee er geen weging van kwaliteiten hoeft plaats te vinden.⁷ Breng de verschillen tussen de gebieden ruimtelijk in beeld, bijvoorbeeld met GIS-kaarten. Dit kan bijvoorbeeld door een kaart te maken met daarin uitgesloten gebieden, kansrijke gebieden en een categorie daartussen. Een dergelijke aanpak geeft maatschappelijke meerwaarde een duidelijke(re) plek in het alternatievenonderzoek. Ook biedt het meer inzicht in cumulatie van effecten door meerdere ontgrondingen.
- (3) **Sturingsfilosofieën voor maatschappelijke meerwaarde:** Bij sturingsfilosofieën kan ingegaan worden op de in paragraaf 3.2.1 beschreven manieren ‘dwingen met omgevingsnormen, procesvereisten stellen, of inspireren’.

4 Bestaande milieusituatie en milieugevolgen

4.1 Referentie

Om goed de milieugevolgen van de alternatieven te vergelijken is het nodig om voor de actualisatie van het ontgrondingenbeleid zowel de huidige (feitelijke) situatie in beeld te brengen als de voorzetting van het huidige ontgrondingenbeleid. Daarmee geeft het MER inzicht in de werkelijke effecten van ontgrondingen én inzicht in de effecten (en het doelbereik) van de aanpassing van het beleid.

Beschrijf de huidige feitelijke toestand van het milieu in het studiegebied. Beschrijf ook de te verwachten milieutoestand als gevolg van de autonome ontwikkeling, als referentie voor de te verwachten milieueffecten. Daarbij wordt onder de 'autonome ontwikkeling' verstaan: de toekomstige milieutoestand zonder dat de voorgenomen activiteit of één van de alternatieven wordt gerealiseerd. Ga bij de beschrijving van deze ontwikkeling uit van te verwachten veranderingen in de huidige activiteiten in het studiegebied en van nieuwe activiteiten waarover al is besloten. De Commissie vraagt hierin speciale aandacht voor:

- de al vergeven en nog onbenutte vergunningen voor ontgrondingen;

⁷ In de NRD staat dat weging de reden was om de bouwsteen ‘te beschermen gebiedskwaliteiten’ niet mee te nemen in het alternatievenonderzoek.

- een beschrijving van de referentie voor de uitwerking van maatschappelijke meerwaarde. Die bestaat uit wat in de huidige situatie door Rijk en provincie verplicht is en de eventuele beleidsbeslissingen die daar nog aan toevoegen ten aanzien van toegankelijkheid, inrichting en aansluiting.

Voor de vergelijking met de situatie waarin het huidige ontgrondingenbeleid wordt voortgezet adviseert de Commissie om te werken met bandbreedtes of scenario's, waarbij het huidige ontgrondingenbeleid wordt geëxtrapoleerd naar de toekomst. Neem daarbij bijvoorbeeld de ontwikkeling van de afgelopen twintig jaar als uitgangspunt. Hierin kunnen ook de op dit moment lopende maar nog niet verleende vergunningaanvragen voor ontgrondingen in Gelderland worden meegenomen.

4.2 Effectbepaling

Onderbouw de gehanteerde uitgangspunten voor het bepalen van de milieugevolgen van het plan. Geef aan welke onzekerheden hierin zitten. Onderscheid daarbij onzekerheden in de kwaliteit van de gegevens enerzijds en in de gebruikte rekenregels en –modellen anderzijds. Geef aan –als dit relevant en mogelijk is– in hoeverre dit tot een bandbreedte voor de genoemde gevolgen leidt en vervolgens wat dit betekent voor de vergelijking van de alternatieven.

Beoordelingskader

Paragraaf 5.2 van de NRD bevat het beoordelingskader voor de milieueffecten. In paragraaf 5.3.2 staat vervolgens dat de effectbeoordeling van de alternatieven voor alle criteria kwalitatief worden onderzocht, gebaseerd op literatuur en expert judgement. De Commissie vraagt speciale aandacht voor het in beeld brengen van de effecten van cumulatie. Dit kan op regioniveau (zoals het rivierengebied) en gaat over de effecten van het 'stapelen' van meerdere ontgrondingslocaties in een (relatief) klein gebied. De Commissie wijst erop dat, waar mogelijk, een kwantitatieve beoordeling meer invulling geeft aan cumulatie. In de volgende paragrafen gaat de Commissie nader in op de effectbeoordeling per milieuthema.

Vergelijking van alternatieven

De milieueffecten van de alternatieven moeten onderling én met de referentiesituatie worden vergeleken. Doel van de vergelijking is laten zien in hoeverre de alternatieven volgens een 'wat... als...' redenering andere milieueffecten veroorzaken. Vergelijk bij voorkeur op grond van kwantitatieve informatie en betrek daarbij de doelstellingen en de grens- en streefwaarden van het milieubeleid. Geef daarnaast voor ieder van de alternatieven aan in welke mate de gestelde doelen kunnen worden gerealiseerd. Gebruik ook hiervoor eenduidige en, zo veel als mogelijk, kwantificeerbare toetsingscriteria.

4.3 Water

Stel bij de beschrijving van de effecten op 'Water' de werking van het Gelderse watersysteem centraal. Benoem daarin de hoofdelementen en de wijze waarop ze samenhangen. Besteed daarbij vooral aandacht aan weerstandbiedende lagen (zowel horizontale als door stuwingen scheefgestelde). Geef aan in welk soort situaties deze cruciaal zijn voor het systeem en

doorgraving ervan moet worden voorkomen. Geef ook aan wanneer doorgraving ervan geen kwaad kan of mogelijk zelfs positief kan uitpakken.

Kijk bij bovenstaande voldoende ver vooruit. Een ontgronding betekent namelijk een ingreep in landschap en bodemopbouw die mogelijk op een termijn van eeuwen nog effect kan hebben. Door vergaande zeespiegelstijging in de ver(de)re toekomst kunnen de rivieren mogelijk niet meer op de huidige wijze functioneren. In Ruimte voor de Rivier 2.0 wordt daarom verkend hoe in de toekomst met de rivieren om kan/moet worden gegaan. De Commissie adviseert de uitkomsten van deze verkenning mee te nemen in het onderzoek (indien beschikbaar) en andere onderzoeken hierover.⁸ Breng (naast de effecten tot 2050) ook in beeld welke van de daar aangedragen oplossingen voordelig of nadelig beïnvloed kunnen worden met gericht ontgrondingenbeleid.

Waterkwaliteit

Bij een ontgronding 'in den natte' zal een intensieve roering plaatsvinden van het grond- of oppervlaktewater met het bodemmateriaal. Hierbij kan de kwaliteit van het water aanzienlijk veranderen, zeker als millennia lang zuurstofloos bodemmateriaal in contact komt met zuurstofhoudend water. Dit geldt vooral voor parameters als pH, sulfaat, fosfaat, calcium en (zware) metalen. De mate waarin dit optreedt is sterk afhankelijk van het specifieke bodemmateriaal. In de NRD wordt dit niet als probleem geagendeerd en het kan dat het in Gelderland niet aan de orde is. Dit zou dan wel met een inventarisatie moeten worden onderbouwd. Als het probleem wel speelt, moet geduid worden in welke situaties er effecten van te verwachten zijn. Het water in een zandwinplas zal als gevolg van het neerslagoverschot namelijk altijd tot afvoer moeten komen, ofwel via een aansluiting op andere wateren ofwel via wegzijging⁹ naar het grondwater.

De Commissie wijst er daarnaast op dat een grotere ontgronding ertoe kan leiden dat een zandwinplas wordt beschouwd als een waterlichaam in Kaderrichtlijn Water (KRW)-perspectief. Ook als de plas kleiner is, moet in beeld gebracht worden in hoeverre het halen van KRW-doelen in ontvangende waterlichamen beïnvloed wordt.

Grondwaterbescherming

In de NRD staat dat de bestaande regelgeving in de Gelderse omgevingsverordening voldoet voor het beschermen van grondwater voor de drinkwatervoorziening. De Commissie onderschrijft dit. Daarbij merkt zij wel op dat vooral de grondwaterbeschermingsgebieden zijn aangewezen op basis van reistijd van een bepaald punt naar de winputten voor de drinkwatervoorziening. De Commissie vraagt aandacht voor situaties waarbij de reistijden naar de drinkwaterwinningen als gevolg van de ontgrondingen (soms aanzienlijk) kunnen wijzigen en de kwetsbaarheden van de winningen kunnen wijzigen.

⁸ Deltares. 2019. *Strategieën voor adaptatie aan hoge en versnelde zeespiegelstijging* en Kennisprogramma Zeespiegelstijging. 2025. *Meegroeien met zeespiegelstijging*.

⁹ Wegzijging is de uitstroom van slootwater via een lekke slootbodem naar een omgeving met lagere (grond)waterstanden. In het uiterste geval kan de sloot droogvallen.

4.4 Natuur

Natura 2000-gebieden

Binnen het studiegebied liggen zowel binnendijks (in de NRD het binnenland genoemd) als buitendijks (in de NRD het rivierengebied genoemd) verschillende Natura 2000-gebieden. In de NRD staat in paragraaf 1.3.2 dat nieuwe beleidskeuzes in het ontgrondingenbeleid tot doel hebben om gebiedskwaliteiten (waaronder Natura 2000-gebieden) beter te beschermen. Hierdoor is het aannemelijk dat het ontgrondingenbeleid leidt tot positieve effecten, of in ieder geval niet tot negatieve effecten. De Commissie kan zich hierin vinden, maar geeft ook mee dat niet alle Natura 2000-doelen gebaat zijn bij ontgronden. Denk hierbij aan grasetende watervogels, glanshaverhooilanden en stroomdalgraslanden van het Natura 2000-gebied Rijntakken. Ook voor de Natura 2000-gebieden binnendijks zijn negatieve gevolgen door ontgroningen (in de directe omgeving van Natura 2000) aannemelijk. Denk hierbij ook aan hydrologische gevolgen van ontgroningen nabij grondwaterafhankelijke Natura 2000-gebieden waar verdroging en/of waterkwaliteit in de huidige situatie vaak al een knelpunt zijn.

Onderzoek daarom wat de gevolgen voor de Natura 2000-gebieden zijn ten opzichte van de huidige feitelijke situatie. Maak hierbij gebruik van de natuurdoelanalyses en de adviezen daarover van de Ecologische Autoriteit.¹⁰ Het is van belang om bij de vergelijking van de alternatieven al zicht te krijgen op de risico's op aantasting van natuurlijke kenmerken van Natura 2000-gebieden. Als significant negatieve gevolgen op voorhand niet zijn uit te sluiten, moet voor het voorkeursalternatief een Passende beoordeling worden opgesteld. Onderzoek in de Passende beoordeling of de zekerheid kan worden verkregen dat het geactualiseerde beleid de natuurlijke kenmerken van de gebieden, ook in cumulatie, niet aantast. In de Passende beoordeling mogen bij deze beoordeling mitigerende maatregelen, in dit geval in de vorm van aandachtspunten voor vervolgbesluiten, worden meegenomen. Maak hierbij aannemelijk dat het beleid uitvoerbaar is.

Gelders Natuurnetwerk (GNN), Groene Ontwikkelzone (GO)

Geef de gebieden aan die onderdeel zijn van het GNN en GO en beschrijf de wezenlijke kenmerken en waarden. Beoordeel de gevolgen van geactualiseerde ontgrondingenbeleid op deze waarden. Denk hierbij ook aan meekoppelkansen voor versterking van het GNN en GO, bijvoorbeeld door het realiseren van ecologische verbindingen.

In de NRD staat op pagina 12 dat een beleidswijziging voor het GO wordt voorgesteld. Het voorstel is om een diepe zandwinplas (meer dan twee meter) niet meer als een positief element te waarderen, maar als een negatief element, omdat de ecologische waarde van een diepe plas beperkt zou zijn. Een onderbouwing van de grenswaarde van twee meter ontbreekt. De Commissie adviseert om dit in het plan-MER goed te onderbouwen en zo nodig bij te stellen. Betrek hierbij ook recente onderzoeken¹¹.

¹⁰ Deze natuurdoelanalyses en adviezen zijn te vinden op de [website van de Ecologische Autoriteit](#) en op de [website van de provincie Gelderland](#).

¹¹ Voor meer informatie, zie het onderzoek over 'verondiepen uiterwaardenplassen' op de [website van OBN natuurbekendheid](#) en het onderzoek 'klimaat effecten op rivier natuur' op de [website van OBN natuurbekendheid](#).

4.5 Landschap en cultureel erfgoed

Landschap

Het landschap en het daarin gelegen cultureel erfgoed kan ingrijpend veranderd worden onder invloed van ontgrondingen. De invloed van een ontgraving op de landschappelijke kernkwaliteiten is adequaat geadresseerd in de NRD. De Commissie beveelt aan om in het MER te onderzoeken of in deze fase ontgrondingen in Werelderfgoedlocaties en hun bufferzones rechtstreeks uitgesloten kunnen worden. Deze aanbeveling is ingegeven door het verbod op aantasting van de kernkwaliteiten (zijnde de vertaling van de Outstanding Universal Value in de Omgevingswet), en de onmogelijkheid om negatieve effecten te compenseren. Categorische uitsluiting voorkomt dat zandwinners gronden kopen op plekken die na een lange procedure toch niet winbaar blijken te zijn.

De effecten van de beleidswijziging op landschap kan goed in beeld gebracht worden voor de provinciedekkende elf streken die het ruimtelijke kwaliteitsbeleid omvat. De NRD verwijst naar de Toepassing Regels Landschap Omgevingsverordening. Hierin (pagina 16) wordt gesteld dat er geen hiërarchie in de kernkwaliteiten van het landschap is aangebracht, terwijl er ook unieke onvervangbare kernkwaliteiten zijn die alleen bij zeer zwaarwegende redenen aangetast mogen worden. De bescherming van het landschap is hiermee situationeel en proportioneel. De belangrijkste vraag waar het MER een antwoord op moet geven is of de kernkwaliteiten van een streeklandschap of het gehele landschapstype een bijdrage kan leveren aan de argumentatie omtrent redelijkheid, en of landschap en erfgoed in het nieuwe afwegingskader een simpel “nee, niet nog meer” kunnen opleveren.

Aardkundige waarden

Voor aardkundige waarden worden bepaalde locaties op terechte gronden uitgesloten voor diepe zandwinning. Voor een deel van Gelderland is het voorkomen van aardkundige waarden echter niet in beeld gebracht. De vraag waar het MER zich over kan buigen is of de nog niet in beeld gebrachte aardkundige waarden met dit nieuwe beleid toch beschermd (kunnen) worden. Beschrijf de omgang met deze waardencategorie zo specifiek mogelijk, zodat het afwegingskader zonder juridische complicaties toegepast kan worden.

Cultuurhistorisch erfgoed

Voor het cultuurhistorisch erfgoed kondigt de NRD op pagina 10 een nieuwe inventarisatie en een herwaardering aan. De Commissie begrijpt dat dit geen onderdeel uitmaakt van het voornemen. Zij wijst er wel op dat daardoor de effecten op cultuurhistorisch erfgoed min of meer in de lucht komen te hangen. Dit kan veel onduidelijkheid opleveren voor de interpretatie van de effecten: gaan die dan veranderen onder invloed van de herwaardering? Als de aardkundige waarden in het rivierengebied bij nader inzien toch niet zo belangrijk worden gevonden, wordt de uitsluitingsstatus van genoemde uiterwaarden langs de IJssel dan opgeheven? De Commissie adviseert de veranderende context met grote precisie te beschrijven in het MER en in te gaan op de (mogelijke) onzekerheden die hierdoor ontstaan.

Archeologie

In de NRD staat op pagina 10 dat de bescherming van archeologische waarden voldoende geborgd is in het huidige beleid, omdat verkennend booronderzoek vereist is bij een vergunningaanvraag voor een ontgraving. Op pagina 11 van de NRD staat dat daarom geen aanvullende eisen nodig zijn voor de actualisatie van het ontgrondingenbeleid voor de bescherming van archeologie. De Commissie wijst erop dat verkennend booronderzoek niet

meer dan een gedetailleerder model geeft van de archeologische verwachtingswaarden in een plangebied. Voor de daadwerkelijke waardering van het archeologisch erfgoed is ander archeologisch onderzoek nodig. De Commissie wijst er ook op dat aantasting van archeologisch erfgoed niet hersteld of gecompenseerd kan worden. Uitgangspunt is daarom behoud in situ.¹² De Commissie beveelt daarom aan om het mer-proces te gebruiken om te bezien of het ontgrondingenbeleid op het aspect archeologie heroverwogen moet worden. Zo kan voor een integrale besluitvorming gekozen worden om de archeologische waarden daadwerkelijk door archeologisch onderzoek in beeld te brengen bij een vergunningaanvraag. Op deze manier wordt duidelijk welke waarden in het geding zijn en kunnen deze volwaardig worden meegewogen in de besluitvorming.

Op pagina 30 van de NRD staat de manier waarop de effecten op archeologische waarden worden beoordeeld. De Commissie adviseert dit te concretiseren met een kwantitatieve beoordelingsmethodiek op basis van twee criteria: (1) aantasting van de al bekende archeologische waarden (zoals monumenten en vindplaatsen) in vierkante meters; en (2) risico op aantasting van verwachte archeologische waarden (verwachtingsgebieden hoog en middelhoog) in vierkante meters. Gebruik voor deze al bekende en verwachte archeologische waarden een GIS-analyse met als bron de gegevens van de al bestaande regionale en/of gemeentelijke kaarten¹³.

De Commissie vraagt daarbij specifiek aandacht voor de bescherming van de Neder-Germaanse Limes (NGL). Een groot deel van deze Romeinse verdedigingszone valt buiten de beperkte begrensde vlakken van het Werelderfgoed-deel (zie Omgevingsverordening Gelderland). Vooral in het rivierengebied zijn maar enkele gebieden van deze Romeinse verdedigingslinie beschermd. De gehele NGL-noordflank, het gebied tussen Driel en Rijswijk, maakt geen onderdeel uit van het Werelderfgoed en lijkt – ook de bekende vindplaatsen – onbeschermd te zijn in de provinciale verordening.

Paleontologische waarden

In de NRD staat dat het MER ook ingaat op mogelijke effecten op paleontologische waarden. Voor paleontologische waarden zijn er – in tegenstelling tot de archeologische waarden (zie boven) – momenteel nog (te) weinig gegevens beschikbaar. Zo is van dit aspect nog relatief weinig in kaart gebracht en is er geen provinciaal beleid. Hierdoor is onvoldoende inzicht waar dergelijke waarden in Gelderland precies aanwezig zijn. De Commissie onderschrijft het belang van deze waarden bij het creëren van maatschappelijke meerwaarde. Zij adviseert hierbij te onderzoeken of deze waarden samen met (amateur) paleontologen voor Gelderland in de toekomst in kaart te brengen zijn.

4.6 Ruimtelijke kwaliteit

De provincie streeft in de omgevingsvisie naar een herkenbare en beleefbare ruimtelijke kwaliteit. Ze heeft regels voor ruimtelijke kwaliteit in de omgevingsverordening opgenomen en er zijn inspiratiedocumenten voor opgesteld. Het begrip ruimtelijke kwaliteit is echter niet

¹² Zie Erfgoedwet, Kamerstukken II 2014/15, [34 109, nr. 3, Bundeling en aanpassing van regels op het terrein van cultureel erfgoed \(Erfgoedwet\)](#) en Memorie van Toelichting (Verdrag van Malta).

¹³ Voor een project-MER is het noodzakelijk de daadwerkelijk fysiek aanwezige archeologische waarden in het plangebied in kaart te brengen en te waarderen om effecten op deze waarden in de besluitvorming te kunnen meewegen.

gedefinieerd in de omgevingsverordening. En dus is het gestelde in de omgevingsverordening dat de ruimtelijke kwaliteit niet achteruit mag gaan, eigenlijk een niet toetsbaar uitgangspunt. Dit uitgangspunt is weliswaar logisch vanuit de gangbare sturingsfilosofie van “ja, tenzij”, maar ontoereikend voor de situatie dat de provincie met het afwegingskader een vergunning wil weigeren vanuit het standpunt “meer is onredelijk”.

De Commissie beveelt daarom aan om in het MER na te gaan op welke wijze ruimtelijke kwaliteit meegenomen kan worden in het afwegingskader en of een juridisch houdbare definitie vereist is om op basis van aantasting ervan een vergunning te weigeren. Het MER kan voor nadere informatie aansluiten bij het ruimtelijk kwaliteitskader van Mooi Nederland¹⁴ en de verdere uitwerking daarvan in de (nog vast te stellen) Nota Ruimte.

4.7 Monitoring en evaluatie

De Commissie constateert dat het ontbreken van een richtinggevende evaluatie/monitoring van het voorgaande beleid de voorliggende actualisatie compliceert. Dit onderstreept nogmaals het belang van monitoring en evaluatie, ook voor toekomstig beleid.

De Commissie geeft in overweging dat evaluatie en monitoring niet alleen een karakter hoeft te hebben van een ex post evaluatie. In plaats daarvan kan de evaluatie en monitoring ook ingericht worden als een ‘lerende evaluatie’ waarbij door tussentijdse monitoring gemotiveerd kan worden bijgestuurd met in het programma in te bouwen ‘beleidslussen’. Besteed daarbij aandacht aan de drie (in paragraaf 3.2.2 voorgestelde) hoofdbestanddelen: (1) hoeveelheid gewonnen grondstof, (2) bescherming van ruimtelijke- en milieukwaliteit met de aanwijzing van uitsluitings- en kansrijke gebieden, en (3) wijze van sturing voor maatschappelijke meerwaarde.

5 Leesbaarheid en samenvatting

5.1 Leesbaarheid

Vorm en presentatie dragen bij aan een goed leesbaar MER. De vergelijking van de alternatieven verdient daarin bijzondere aandacht. Gebruik in het MER duidelijke tabellen, figuren en kaarten. Zorg voor:

- een zo beknopt mogelijk MER, onder andere door achtergrondgegevens niet in de hoofdtekst zelf te vermelden, maar in een bijlage op te nemen;
- een verklarende woordenlijst, een lijst van gebruikte afkortingen en een literatuurlijst;
- recent, goed leesbaar kaartmateriaal, met duidelijke legenda.

¹⁴ Zie de [Ruimtelijke kwaliteitsaanpak](#) op de website van het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties.

5.2 Samenvatting van het MER

De samenvatting is het deel van het MER dat vooral wordt gelezen door besluitvormers en insprekers. Dit onderdeel verdient daarom bijzondere aandacht. De samenvatting moet als zelfstandig document leesbaar zijn en een goede afspiegeling zijn van de inhoud van het MER. Daarbij moeten de belangrijkste zaken zijn weergegeven, zoals:

- de hoofd- en nevendoelen;
- de voorgenomen activiteit en de alternatieven daarvoor;
- de belangrijkste effecten voor het milieu bij het actualiseren van het ontgrondingenbeleid en de alternatieven. Ga in op de onzekerheden en leemten in kennis die daarbij aan de orde zijn;
- de vergelijking van de alternatieven en de argumenten voor de selectie van het voorkeursalternatief.

BIJLAGE 1: Projectgegevens

Advies van de Commissie over het op te stellen MER

De Commissie bestaat uit een werkgroep van deskundigen. Deze werkgroep geeft aan welke onderwerpen naar zijn mening moeten worden behandeld in het MER en met welke diepgang. Meer informatie over de [Commissie](#) en over haar [werkwijze](#) vindt u op onze website.

Samenstelling van de werkgroep

Bij dit project bestaat de werkgroep uit:

Harry Boukes

dr. Roeland During

ing. Dorien Grote Beverborg MSc

dr. Martin Meffert

em.prof. dr. ir. Hans Mommaas (voorzitter)

dr. Patrick Patiwaal (secretaris)

drs. Frank Wijnants

Besluit waarvoor dit milieueffectrapport wordt opgesteld

Actualisatie ontgrondingenbeleid (in het Gelders Programma Gezonde en Veilige Leefomgeving (PGVL) en de Omgevingsvisie Gelderland).

Waarom wordt hiervoor een milieueffectrapport opgesteld?

Voor projecten die grote milieugevolgen kunnen hebben, kan in Nederland een milieueffectrapport (MER) vereist zijn. Uit [Bijlage V van het Omgevingsbesluit](#) onder de Omgevingswet volgt om welke projecten het gaat. De actualisatie van het ontgrondingenbeleid bevat kaders voor mer-plichtige en mer-beoordelingsplichtige projecten zoals project B1 (turfwinning, groeven en dagbouwminnen). Daarom wordt een plan-MER opgesteld.

Bevoegd gezag besluiten

Voor wijziging van de Omgevingsvisie is Provinciale Staten van de provincie Gelderland het bevoegd gezag. Voor het PGVL is dat Gedeputeerde Staten.

Initiatiefnemer besluit

Gedeputeerde Staten van Gelderland.

Heeft de Commissie ook zienswijzen en adviezen bij haar advies betrokken?

Het bevoegd gezag heeft de Commissie niet in de gelegenheid gesteld om zienswijzen en adviezen bij haar advies te betrekken.

Waar vind ik de stukken die de Commissie heeft gebruikt?

U vindt de projectstukken die bij het advies zijn gebruikt, door op www.commissiemer.nl projectnummer [4049](#) in te vullen in het zoekvak.

Commissie voor de Milieueffectrapportage
A. v. Schendelstraat 760
3511 MK Utrecht

t 030-2347666
e info@commissiener.nl
w commissiener.nl